

registre. Sploh pa, če urad misli, da bi drugi zavezanci trpeli škodo, ko si jeden zavezanec prepisuje podatke in dela beležke iz registra, tedaj se temu lahko odpomore na jako priprost način. Registri se naj na uradno desko pribijejo v občni razgled. Kedar si jih jeden prepíše, tedaj drugi zavezanec rajši k prvemu pride, nego v urad, pozvedet vsebino registra. Saj si navadno prihrani pot in čas. A pomenljivo na tej stilizaciji je vzlasti, da finančno ministerstvo dovoljuje to, kar je po našem mnenju že zakon sam ukazal v §-u 58.

Bil bi nevaren praecedens, če se ne bi iskalo pomoči na upravnem sodišči. Korelat imamo v volilnih zakonih za razne zastope. Tudi tam se, kolikor je nam znano, nahaja samo izraz »Einsichtnahme«. A kako bi bilo moči reklamovati izpuščene volilce ali zahtevati, da se upisani volilci izbrišejo iz volilskega imenika, če si reklamant ne bi smel prepisati imen volicev? Ker čujemo, da se popisani slučaj spravi pred upravno sodišče, tedaj pozneje objavimo odločbo tega sodišča.

Dr. A. Brumen.

Pripomnja uredništva. Glede na tesnosrčno razlago §-a 58. naved. zakona so slovenski poslanci deželnega zbora štajerskega že dne 20. februarja 1898 z vkupno vlogo prosili finančno ministerstvo pojasnila. Tako so pa povzročili uprav isti ministerski razpis z dne 16. marca 1898 št. 10.520, na kateri se v zgoraj popisanim slučaju sklicuje finančno deželno ravnateljstvo za Štajersko.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ustavljenje zvršila ali zgolj ustavljenje prodajnega postopanja?

S sklepom z dne 17. januarja 1898, opr. št. E 150/98/1 dovolil je prvi sodnik Francetu L. rubežen in prodajo premožnih, Francetu Z. lastnih stvari. Dne 4. februarja 1898 se je zvršila rubežen, a na 31. dan marca 1898 je bil določen dražbeni narok. Dne 17. februarja pa je vložil zahtevajoči upnik prošnjo, v

kateri je rekel: na nasprotnikovo prošnjo odstopim od naprošene izvršbe, pridržujé si pravico obnoviti jo, ter predlagam za zdaj ustavljenje daljnega postopanja v tem izvršilu«. Vsled te prošnje je prvi sodnik s sklepom z dne 21. februarja 1898 opr. št. E 150/98/3 ustavil izvršilo po §-u 39. št. 6 eksekutivnega reda ter razveljavil vsa že opravljena izvršilna dejanja, ker je iz prošnje razvidno, da zahtevajoči upnik odstopi od nadaljevanja izvršila.

Rekurzu je rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 28. marca 1898 opr. št. R. I. 7/98/6 ugodilo ter sklenilo, da se prodajno postopanje v tej izvršilni stvari ustavi iz naslednjih

razlogov:

Na predlog rekurenta z dne 15. januarja t. l., opr. št. E 150/98/1 dovolila se mu je v izterjanje njegove izvršljive terjatve rubežen in prodaja premičnin zavezančevih. Rubežen se je opravila dne 4. februarja t. l., opr. št. E 150/98/2, za prodajo pa se je določil narok na dan 31. marca t. l. O le-tem je rekurent bil obveščén dne 15. februarja t. l. V prošnji z dne 17. februarja t. l., opr. št. E 150/98/3 izreka sicer rekurent, da odstopi od naprošenega izvršila, pridržujé si pravico obnoviti je, ter predlaga za zdaj ustavljenje daljnega postopanja v tem izvršilu. Ta predlog, o katerem je bilo sklepati, ne vsebuje pa nič drugega, nego ustavljenje prodajnega postopanja po smislu §-ov 45., odst. 1., 200 št. 3. in 282., odst. 1. eksekucijskega reda ter se popolnem vjema z besedilom §-a 200 št. 3. eksekucijskega reda. Tako ustavljenje ima pa po istih zakonitih določilih le ta pravni nasledek, da nove prodaje pred pretekom pol leta ni moči predlagati. Predpisov §-a 39., odst. 1. in št. 6. eksekucijskega reda tu ni uporabljati, ker primanjkuje dotičnega predloga zahtevajočega upnika (§ 39., odst. 2. eksekucijskega reda.)

Najvišje sodišče je s sklepom z dne 28. aprila 1898 št. 5859 ugodilo revizijskemu rekurzu zavezančevemu ter zopet uveljavilo sklep prvega sodnika iz razlogov:

V prošnji, vloženi, dne 17. februarja 1898, opr. št. E 150/98/3 pravi zahtevajoči upnik, da odstopa od naprošenega izvršila, pridržujé si pravico, je obnoviti in predlaga za zdaj ustavljenje nadaljnega postopanja v tem izvršilu.

Ker je bilo v eksekucijski prošnji zaprošeno izvršilo z ru-bežnijo in prodajo, ter zahtevajoči upnik v prošnji za ustavljenje ni odstopil izrecno le od nadaljevanja prodajnega postopanja, tedaj ne vsebuje ta prošnja le odstopa od prodajnega postopanja v smislu §-a 282. eksekucijskega reda, marveč odstop od nadaljevanja izvršila po §-u 39. št. 6 eksekucijskega reda. Tak odstop pa ima po §-u 39 odst. 1. eksekucijskega reda za posledico ustavljenje izvršila in hkrati razveljavljenje vseh do tedaj opravljenih izvršilnih dejanj. Ta posledica nastopa tem preje, čim zahtevajoči upnik v svoji navedeni prošnji ni rekel, da hoče v veljavi ohraniti do tedaj opravljena izvršilna dejanja, a na navedbe rekurza, češ, da je nameraval z besedami prošnje: »da si pridržuje pravico, obnoviti izvršilo«, le reči, da si pridržuje ponovljeno prošnjo za prodajo, se ni moči ozirati, ker zamore biti merodavna le vsebina prošnje. Zaradi tega je bilo prenarediti sklep rekurznega sodišča ter zopet uveljaviti sklep okrajnega sodišča, s katerim je bilo ustavljeno izvršilo ter so bila razveljavljena vsa do tedaj opravljena izvršilna dejanja.

(Pripomnja. Tej zelo zanimivi odločbi moramo glede formalnosti nekaj pripomniti. Opravilni red za sodišča prve in druge stopnje ne velja za najvišje sodišče in zaradi tega pošilja nižjim sodiščem le po jeden izvod svoje odločbe. V smislu opomnje k obrazcu št. 93 »knjige obrazcev« je naredilo rekuržno sodišče potrebne poverjene prepise odločbe najvišjega sodišča, katera se je potem strankam vročila v nemškem jeziku. Za najvišje sodišče pa je še vedno v veljavi cesarski patent z dne 7. avgusta 1850, št. 325 drž. zak. in ta zakon določuje v §-u 27.: ». . . Wenn jedoch die Verhandlung in einer anderen als der deutschen Sprache geführt worden ist, hat der oberste Gerichtshof seine Entscheidung darüber sammt den Gründen in der Sprache, in welcher die Verhandlung in erster Instanz geführt wurde und in der deutschen Sprache hinauszugeben«. V le-tem slučaju se je vršilo na prvi in drugi instanci vse v slovenskem jeziku, a vzlic temu je izišla rešitev najvišjega sodišča le v nemškem jeziku. Zakaj se dosledno prezira navedeno zakonito določilo?)

b) Na vnanjo obličnost listine, zakonom predpisano za pravno veljavnost pravnega kakega posla, oziraj se sodnik uradoma.

M. vdova M., umrla 23. majnika 1893. leta, je imela svoj sedež v VI. klopi na levem krilu v ladji župne cerkve sv. Antona puščavnika v Malem selu, zaznamovani št. 296, in njena zapuščina, objemajoča tudi le-ta sedež, bila je prisojena z odlokom od 17. marcija 1894. l., št. 835 tožiteljici A. vdovi L.

Opiraje se na privatno pogodbo, naslovljeno prodajna pogodba, napisano dne 31. avgusta 1890 pod št. 3 v župnišči Maloselskem pred župnikom R. J. G., slovom katere je bila odstopila že imenovana pokojnica gori napominani sedež za razne usluge, njej storjene, toženki K. vdovi S. v polno last, pridržavši si samo vpotrebljavanje istega do svoje smrti, prisvojila si je prav ta imenovana toženka neposredno po smrti M. vdove M. vprašavni sedež, vdletivši vanj belozlat list (platinjo ploščico), v katero je bila vdolbla svoje ime.

Tožiteljčino zahtevanje, izraženo v tožbi od 21. februarja 1895. l., št. 500, naj se razsodi, da pripada njej, dedinji po rajni M. vdovi M. lastninska pravica do omenjenega sedeža in da se vzdržuj toženka vsakega vtikanja v isti sedež, odbilo je okrajno sodišče Maloselsko z razsodbo od 9. septembra 1897. leta, št. 2646 in ta razsodba je bila potrjena na drugi sodni instanci z odločbo od 8. januarja 1898. l., št. III. 1897/1300.

V bistvu opirali ste se obedve sodišči na te-le

razloge:

Po svedokih, v pravdi zaslišanih, je pravno dokazano, da je pokojna M. vdova M. izrazila v pogodbi pod št. 3 jasno svojo voljo, da preidi vprašavni sedež po njeni smrti v last in v posest denašnje toženke. Dasi je le-ta pogodba pod št. 3 naslovljena prodajna pogodba, ne sodrzuje ona v sebi nobene prodaje, nego smatrati je treba pravni posel, v njej sodržani, za nagradno (remuneratorno) daritev. Le-ta pogodba ni bila napisana na videz, kajti izvestno je, da je bila napisana prav po volji imenovane pokojnice, in ker ni bila izpodbijana radi tega, da ni bila napi-

sana v obličnostih beležniške listine, ni se moglo na to uradoma ozirati.¹⁾

Z odločbo od 4. maja t. l., št. 5307 je promenilo najvišje sodišče obedve rzsodbi nižjih sodišč in ustreglo tožiteljčinemu zahtevanju iz teh-le

razlogov:

Kakor je že omenilo višje deželno sodišče, ni pogodba pod št. 3 nikakeršna prodajna pogodba po §-u 1053. obč. drž. zak., ker v njej ni prav nobenega govora o kaki kupni ceni; ona je prav za prav nagradna (remuneratorna) daritev. S to pogodbo ni odstopila darovateljica vprašavnega sedeža takoj obdarovanki, nego ona si je pridržala vpotreblljavanje istega vse tja do svoje smrti. Za pravno veljavnost take pogodbe je pa potrebna po zakonu od 25. julija 1871. leta št. 96. drž. zak., da se je o njej napisala beležniška listina. Osebuina (privatna) pogodba pod št. 3 nima torej v sebi prav nobene pravne veljavnosti in temu dosledno ne more toženka opirati na njo zahtevanih pravic do omenjenega sedeža, ki pripadajo zapuščini imenovane pokojnice. Glede na prisodno listino pod A bilo je torej prisoditi tožiteljici, dedinji po imenovani pokojnici, zahtevano lastninsko pravico do spornega sedeža, promeniti rzsodbi obedveh nižjih sodišč in obsoditi toženko v povračilo vseh pravnih stroškov. T.

¹⁾ V svojih odločbah, nahajajočih se v Gl. U. zbirki pod št. 6122 in 13099 držalo se je tega nazora tudi c. kr. najvišje sodišče.

c) Pri moteni posesti odločuje namen in narava pravne posesti, ne pa obseg zvrševanja njenega.

Okrajno sodišče v Ljutomeru je v pravdi Antona V., posestnika iz Stare Novevasi, tožitelja proti Francu R., mizarju ravnotam, tožencu radi motene posesti na zemljišči vl. št. 278 kat. obč. Stara Novavas, oziroma parceli št. 508/1 travnik iste kat. občine s prip., s konečnim odlokotn z dne 4. majnika 1897. leta, št. 1949 spoznalo za pravo: Toženec Franc R. je dolžan pripoznati, da je tožitelj Anton V. v zadnji dejanski posesti zemljišča vlož. št. 278 kat. obč. Stara Novavas, oziroma k temu spadajoče

parcele št. 508/3 travnik iste kat. občine; da ga je v tej zadnji dejanski posesti motil, ko je pred sv. Jožefom (19. marcija t. l.) izkopal jarek čez to travniško parcelo. Zdržati se mu je vsakega daljnega motenja tožiteljeve posesti, ako se hoče ogniti globi, katero se določi od slučaja do slučaja, in povrniti i. t. d.

Razlogi.

Vse priče soglano potrjujejo, da takó globokega in širokega jarka, kakoršen je bil pri ogledu na lici mesta izkazan v G. obrisa, ni bilo v zadnjih treh letih na tožiteljevi parceli, nego da je na mestu njegova bil le plitev vodotok, »k večjemu tako širok, kolikor izreže plug,« a še ta je bil s travo zarasten. Kar je toženec priznal, da je marcija meseca t. l. povzročil »očiščenje« jarka, to je smatrati za nov jarek, ker jarek je sedaj 70 do 80 *cm* širok in 30 do 50 *cm* globok. Po pričah Francetu B. in Alojziju M. — soglasne izpovedi Jakoba B. ni radi tega, ker se je pozneje zvedelo, da je bila ta priča kaznovana radi krive prisega, moči vpoštevati v smislu §-a 140. b) obč. sod. r. — je dokazano, da je tožitelj kosil sporno travniško parcelo do 1 *m* od spornega jarka oddaljene gole brežine A B obrisa. Toženčeve trditve, češ da je travo kosil vedno do jarka, pa ne more potrditi nobena priča. Pač potrjujeta priči Jožefa R. sen. in Jožefa R. jun., da je toženec jarek, ali bolje rečeno vodotok, ki je preje bil tamkaj, vsako leto čistil, a tega čiščenja po lastnem priznanji toženca ni smatrati izkopavanju enakim. Res se je tudi bila sklenila poravnava, kar potrdijo priče France M., Josip M. in Jožefa R. na tiho nedeljo t. l., torej po motenju posesti, med obema spornima strankama, toda le glede parcelne meje, ne pa glede jarka, kajti nikaka druga priča izven Josipa M. ni čula, da bi se o tem jarku sploh bilo kaj govorilo, ta Josip M. pa sam potrjuje, da je tožitelj na zadevne besede toženca: »toto grabo pa moram imeti« odgovoril: »saj veš, da take ‚želje‘ ne bova imela,« na to pa toženec ničesar ni odgovoril.

Višje dež. sodišče v Gradci je z odločbo z dne 26. maja 1897, št. 5311 ugodilo rekurzu toženca Franceta R., predruglačilo konečni odlok c. kr. okrajnega sodišča v Ljutomeru in zavrnilo tožbeno zahtevo iz naslednjih

razlogov:

Tožitelj je v repliki izrecno priznal in tudi priče Alojzij O., France B., France Br., Alojzij in France Muršič, Andrej F., Josip M., France Kr., Jožefa R. sen. in jun. so soglasno potrdile, da je toženec gnojnico s svojega dvorišča odvajal po jarku v smeri G-g obrisa, da je toženec včasih tudi očistil jarek; prav naravno je, da je jarek vsled tega, ker ga je trava zarasla, bolj ali manj plitev postal, in tožitelj je pokosil travo. Dokazal je torej toženec, da je bil vedno in do zadnjega časa v dejanski posesti pravice, gnojnico odvajati po tem jarku in da je, zvršuje to posest, snažil zadevni jarek. Če je torej toženec dne 18. marcija 1897 ta jarek, da bi ga očistil do cela, globočje in širje izkopal, nego li ga je bilo videti poslednji čas, ker ga je bila trava že zarasla, ni smatrati to za samolastno poseganje v stvarno posest tožiteljevo, nego znabiti le za razširjenje toženčeve pravne posesti, poslednje razširjenje le v toliko, kolikor to izkopanje jarka presega mejo namena in narave te služnosti.

Ali pa je to v le-tem slučaju razširjenje služnosti, mari ne, to je v smislu §-a 5. cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, drž. zak. št. 12 moči dognati le rednim pravnim putem. Prav tako je v rednem postopanju odločiti o pravnem učinku pogodbe, sklenjene baje dne 17. aprila 1897 med obema strankama glede njune lastninske meje, pogodbe, katera ne zadeva nič vprašavne pravne posesti toženčeve.

Radi tega je bilo ugoditi rekurzu toženca proti odločbi prvega sodnika in zavrtni tožbeno zahtevo.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 12. julija 1897, št. 8643 redno revizijsko pritožbo tožiteljev kakor neutemeljeno odbilo in potrdilo višjesodno odločbo in sicer uvažuje, ker je dokazano, da je toženec v posesti pravice, gnojnico odvajati po jarku, in je tudi vedno čistil jarek; uvažuje, da vprašanja, je li s tem, da je 18. marcija 1897 pri čiščenju jarek globočji in širji izkopal, nego li se je dosedaj poznalo, prekoračil mejo služnosti, ni rešiti v začasnem postopanju, nego le rednim pravnim putem.

d) Dolžnosti nasprotnika pri dokazovanji v večni spomin, zlasti v rudnikih.

V št. 10. »Slovenskega Pravnika« l. 1897. je objavljen zanimiv slučaj, da mora nasprotnik dokazovalcu v večni spomin dovoliti pregledovanje njegove lastnine. Ko pa je vsled dotičnih odločeb prišla komisija na lice mesta, da bi zvršila dokaz v večni spomin, izjavila je Trboveljska rudarska družba, da sicer dovoljuje pregled njenih jam in jamskih kart, da pa ne da ničesar zraven, ne voditeljev, ne rudarskih svetilk, ne rudarskih vozičkov, in da tudi ne da nobenih potrebnih instrumentov. Vsled tega je okrajno sodišče v Laškem trgu izdalo naslednji odlok:

Rešujé zapisnik de pr. 15. oktobra 1897, št. 5526 se nalaga Trboveljski rudarski družbi pod globo 300 gld., da mora v zvršitev odločbe c. kr. najvišjega sod. z dne 14. septembra 1897, št. 11373 pripraviti voditelje in rudarske svetilke, kakor tudi dati potrebno informacijo glede podzemeljskih in nadzemeljskih razmer. Za zopetno sprejemanje dokazov se določa dan na 30. oktober 1897 ob 8. uri dopoldne. Stroške sprejemanja dokazov, katero se je po krivdi Trboveljske rudarske družbe preprečilo, mora le-ta v znesku 78 gld. 77 kr. povrniti dokazovalcema Francetu in Mariji K. z Dobrne v 14. dneh pod eksekucijo.

C. kr. višje deželno sodišče v Gradci rekurzu Trboveljske rudarske družbe uvažujé, da se je glasom visokega ukaza najvišjega sodišča z dne 14. septembra 1897, št. 11373 naložilo sodniku, naj ukrene za zvršitev dovoljenega sprejemanja dokazov, kar se mu vidi potrebno v svrhu uradnega opravila, uvažujé, da so zvedenci izjavili v zapisniku z dne 15. oktobra 1897, da so rudarske svetilke in vodnik in vsa pojasnila glede podzemeljskih in nadzemeljskih razmer neobhodno potrebna in da brez teh priprav ni moči sprejeti dokazov in oddati mnenja, uvažujé, da je nedvomno Trboveljska rudarska družba obvezana preskrbeti te priprave in dati pojasnila v smislu obstoječih določeb rudarskega zakona, osobito §-ov 170., 171., 173. in 174. obč. rud. zak. in §-a 93. zvršilnega predpisa k temu zakonu, in da je pod kaznijo odgovorna za vse posledice protivnega postopanja, uvažujé, da je to, ker se je rekurentinja upirala izpolniti svojo za-

konito obveznost in sodnikova naročila, obrezuspešila sprejem mnenja zvedencev in povzročila, da se je narok preložil, da je bila zato pritožiteljica v smislu §-a 15. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak. na predlog nasprotnikov po pravici obsojena v povrnitev stroškov, vsled te preložitve naraslih, — ni ugodilo, nego je potrdilo prvosodni odlok v polnem obsegu.

Najvišje sodišče je z naredbo z dne 8. februarija 1898, št. 1902 izvanredni revizijski rekurz Trboveljske rudarske družbe zavrnilo, istočasno pa tudi naročilo okrajnemu sodišču, da naj vodi ogled v smislu izvestij c. kr. rudarskega glavarstva v Celovci z dne 12. januarija 1898 št. 189, po katerih morajo biti na vpogled jamske mape v ožjem pomenu (mape o kopanju), kakor tudi mape glede mej in specialni obrisi v razmerju z lego na površju, in ki naj po nazoru omenjenih oblastev, ako so redno opravljene, zadoščajo zvedencem v zvezi z vožnjo po jamah in obhodom na površju za oddajo zadevnega mnenja, — torej najprvo zahteva od poslovodstva v smislu že izdanih prejšnjih incidenčnih odločeb, da predloži vse v omenjenem dopisu rudarskega oblastva navedene pomočke, jih da potem zvedencem na razpolago in postreže, kolikor treba, še posebnimi pojasnili; zakaj, če se uvažuje, da pritožiteljev v le-tem slučaju ni samo smatrati za nasprotnike dokazovanja, da so tudi v smislu §-a 170. obč. rud. zak. obvezani, skrbeti, da je kopanje v jamah zavarovano proti vsaki nevarnosti za osebo in lastnino — oziri, kateri so tudi v naredbi ministerstva za poljedelstvo z dne 17. oktobra 1895, št. 158 drž. zak. večkrat izraženi — in če se pomisli, da je po izreku c. kr. okrožnega rudarskega urada v Celji z dne 23. januarija 1897 št. 1826, priloženem prošnji za dopuščenje dokaza, rudarjenje verjetno v zvezi s poškodbami, ki so se bile dognale na posestvu dokazovalcev, — da sta dokazovalca nedvomno opravičeno interesovana, da se sprejemanje dokaza zvrši svrhi primerno — da je stroške vsled protestov pritožiteljice obrezuspešenega naroka za ogled smatrati za strošek, katerega ni povzročilo postopanje za dopustitev dokaza, nego le v glavni stvari neutemeljeni prigovori pritožiteljice — onda ni moči najti v nižesodnih odločbah kake nezakonitosti ali očite krivice, ki bi zamogla povzročiti uničenje ali predrugačenje odločeb, in bilo je ta izvanredni pravni pomoček zavrniti.

e) Tožbo radi ugotovitve pravice do ponavljajočega se užitka in hkrati radi plačila jedne letne dajatve je vložiti, ako presega po §-u 58. jur. pr. izračunana vrednost spornega predmeta znesek 500 gld., le takrat pri okrajnem sodišči, kadar zahteva tožitelj alternativno prisodbo denarne vsote 500 gld. namesto zahtevane pravice same. Nikakor ni moči vstvariti podsodnosti okrajnega sodišča že s tem, da se izjavi tožitelj le v kontekstu tožbe, da je voljen vzeti namesto zahtevanega svoto 500 gld.

Tožbo, s katero zahteva Ana K., izjavljajoča, da je voljna sprejeti namesto zahtevanega znesek 500 gld., naj se spozna, da ji je njen soprog F. K. dolžan plačati na živežu mesečni znesek 7 gld., je zavrnilo okrajno sodišče takoj iz razloga nepristojnosti sodišča po §-ih 49., 56. in 58. jur. pr., ker znaša vrednost enoletnih terjavščin 84 gld. in znači torej vrednost spornega predmeta znesek 840 gld.

Deželno sodišče je razveljavilo ta sklep in je naročilo okrajnemu sodišču, naj reši tožbo ne glede na prvotni razlog zavrnitve, kajti tožiteljica se je izrekla v tožbi izrecno voljno, vzeti namesto tožbenega predmeta svoto 500 gld., to pa zamore uplivati po §-u 410. civ. pr. r. na vsebino sodbe, in je zato ta izjava po §-ih 41. in 56. jur. pr. za določitev podsodnosti odločilna in za sodišče obvezna; cenitev spornega predmeta po §-u 58. jur. pr. nima v tem slučaju mesta.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 23. sušca 1898, št. 4099 predrugačilo odločbo druge stopnje in je ponovilo sklep prve stopnje; kajti po §-u 51. jur. pr. mora sodnik precej sam uradoma preudariti, je li sodišče pristojno in mora pri tem preudarjanju vzeti v državljanskih spornih stvareh za podstavo povedbe tožiteljeve.

Le-ta tožba ni zgolj ugotovitvena tožba, zahteva se marveč z isto tudi plačilo mesečnih 7 gld. Čeprav je izjavila tožiteljica v tožbi, da je voljna sprejeti namesto tožbenega predmeta znesek 500 gld., ni smeti uveljaviti določeb §-ov 56. jur. pr. in 410. civ. pr. r., kajti tožiteljica zahteva živež v določeni denarni vrednosti, ne izjavlja pa v tožbi nikakor, da se odreče za primer plačila 500 gld. vsem daljnim zahtevam do živeža (§ 226. civ. pr. r.).

Uveljaviti je zato tu § 58. jur. pr., iz katerega sledi, ker znaša desetkratna letna dajatev več kot 500 gld., da je okrajno sodišče za razsojo o sporu po §-u 59. jur. pr. sploh nepristojno.

f) Določilo §-a 89. zakona o organizaciji sodišč z dne 27. novembra 1896, št. 217. drž. zak. velja tudi tedaj, kedar izroči stranka pošti vlogo za sodišče v kraju sodišča samega.

Prigovore proti odpovedi najemne pogodbe, vročeni Luki V. dne 12. februarja 1898, je dal poslednji v dan 21. februarja 1898 v kraju sodišča samega na pošto. Glasom zaznamka so se vročili vložišču sodišča dne 22. februarja. Navzlic temu, da je bila dne 20. februarja nedelja, vsled česar je potekel rok za prigovore po §-u 126. civ. pr. r. dne 21. februarja, je zavrnilo sodišče prigovore kot po §-u 571. civ. pr. r. prekasno vložene.

Deželno kot rekurzno sodišče je predrugáčilo prvosodni sklep in je naročilo, da je rešiti prigovore ne glede na razlog zakasnitve; kajti po §-u 89. zakona o organizaciji sodišč ni smeti vštevati dnij, katere je vloga prebila na pošti, v tekoči rok.

Najvišje sodišče je to naredbo z odločbo z dne 15. sušca 1898 št. 3783 potrdilo, kajti odpoved se je vročila Luki V. dne 12. februarja in je potekel osemdnevni rok (§ 562. civ. pr. r.) za prigovore, ker je bila dne 20. februarja nedelja (§ 126. civ. pr. r.) šele dne 21. februarja. Glasom poštno-vzprejemnega listka so bili dani prigovori dne 21. februarja med 9. in 10. uro dopoludne na pošto in so se izročili glasom poštne šampilje isti dan ob 3. uri popoludne odpravi. Dasi so došli prigovori na sodno vložišče stoprav dne 22. februarja, je smatrati iste vendar-le po §-u 89. zakona o organizaciji sodišč za pravočasne, to tembolj, ker ne dela rečena določba razločka med tem, je li dala stranka vlogo na pošto v samem kraju sodišča ali pa izven tega kraja.

Kazensko pravo.

O porabi § 152., odst. 3. kaz. pr. r.

(Odločba najvišjega kasacijskega sodišča z dne 27. aprila 1898, št. 5780.).

Ob času zadnje deželnozborske volitve v vipavskem volilnem okraji se je dvignilo na večer 5. novembra 1897 troje privržencev

Ivan B-eve stranke, Janez Žg., Janez Br. in Ivan K. proti Vrabčam, ondi agitovat za svojega kandidata Iv. B., a nasprotna stranka jih je s kamenjem napadla tako, da je Janez Žg. težko telesno poškodovan na mestu obležal, dočim sta njegova dva tovariša srečno utekla.

Na podlagi poizvedeb dvignilo je državno pravdnništvo v Ljubljani naslednjo obtožbo:

a) Janez Sk., Martin Sk., France P. in France Br. so v zvezi po dogovoru 5. novembra 1897 okolo 9. ure zvečer na poti od Vrabč v Griže preko vrabškega pokopališča zasedno napadli Janeza Žg., Janeza Br. in Ivana K., sicer ne z nakano jih nsmrtiti, pa vender z drugim sovražnim namenom, s kamni, vsled česar je bil Janez Žg. tako poškodovan, da so se mu težka pohabljenja naklonila in se mu je za najmanj 20 dnij zdravje pokazilo ter zmožnost, svoj poklic opravljati, odvzela; — b) Simon Br. je Janeza Sk., Martina Sk. in Franceta Br. skupaj zvalil k napadu pod a), jim rekel, da bi se »šikalo« »Vipavce« zapoditi in napasti tako, da si nikdar več ne bodo želeli priti zaradi volitve v Vrabče, ter tako z nasvetovanjem in podukom v hudobno delo napeljal; d) Janez Sk. in Frančiška Sk. sta s tem, da sta Mariji Sk. prigovarjala, naj kakor priča sodišču izpove, da zvečer 5. novembra 1897 ni prišel Janez Sk. h. št. 6, marveč Janez Sk. h. št. 23 iz Vrabč po Martina Sk. zavoljo napada pod a) — prizadevala si, dobiti koga, ki bi na sodišču po krivem pričeval, tako da bi država na njeni pravici do pravosodja škodo trpela.

Zakrivili so s tem: Simon Br., Janez Sk., Martin Sk., France P. in France Br. hudodelstvo težke telesne poškodbe po §-ih 152. in 155.^d oz. §-u 5. kaz. zak. — ter Janez in Frančiška Sk. hudodelstvo goljufije po §-ih 197. in 199.^a kaz. zak.

Le-ta obtožba se je opirala med drugim tudi na izpoved priče Marije Sk., soproge obtoženca Martina Sk., ki je, odpovedša se pravni dobroti §-a 152. kaz. pr. r., pod dn. št. 23. izjavila doslovno naslednje: »Na večer 5. novembra 1897, ko je bil Janez Žg. poškodovan, bil je moj mož Martin Sk. doma. Prišel je k nam Janez Sk. iz Vrabč št. 6 in pozval mojega moža, da naj gre ven iz hiše, kar je moj mož tudi storil in se v hišo vrnil čez ne več kot pol ure. — Šele pozneje mi je mož povedal, da je bil pri napadu na Janeza Žg. navzoč, da se ga pa ni dotaknil, marveč, da so ga topli France Br., Janez Br. in France P. Meni je moj mož pripovedoval,

da mu je Janez Sk. iz Vrabč št. 6 prigovarjal, naj on (mož moj) vso krivdo nase vzame, in da ga bode odplačal. — Isti Janez Sk. je prišel večkrat k meni na dom ter skušal pregovoriti me, naj bi jaz kot priča pri sodišči izpovedala, da isti večer (ko se je vršil napad na Janeza Žg.) ni prišel on po mojega moža, temveč naj rečem, da je prišel ponj le Janez Sk. iz Vrabč št. 23, ki je bil res isti večer v naši hiši. Ravno tako me je pregovarjala tudi njegova žena Frančiška Sk., vendar sem jaz govorila le resnico.«

Na glavno razpravo, ki se je vršila dne 15. februarja na dež. sodišči v Ljubljani, je bila povabljena tudi Marija Sk., soproga obtoženca Martina Sk., za pričo in se je glede istega poslužila pravne dobrote §-a 152. kaz. pr. r.

Vsled tega je stavil zagovornik Martina, Janeza in Frančiške Sk. nastopni predlog: »Ta priča bi brez dvoma zamogla biti vprašana le glede dejanja o hudodelstvu goljufije. Ta dogodek se tiče glasom obtožbe napada na Janeza Žg., torej komplota, zaradi katerega je obtožen soprog priče, Martin Sk. Recimo, da bi glede tega komplota, pri katerem dogovor in sporazum s storilci zado- stuje, imeli le ta dokaz, da je jeden storilec prišel do žene Martina Sk., torej do te priče, in jej prigovarjal, naj ne govori pri sodišči, da je storilec obtoženi Janez Sk. zapeljal njenega moža Martina Sk. v komplot, temveč tretja oseba, bil bi to važen indic za sokrivdo Martina Sk., torej moža priče. S tem je dognano, da je priča Marija Sk. tudi glede izpovedbe zaradi goljufije v zvezi s kaznjivim dejanjem njenega moža zaradi napada na Janeza Žg., da se torej ta izpovedba ne da ločiti od krivde moža. Zatorej velja njena odpoved (od pravice §-a 152.) tudi za le-to dejanje. Predlagam torej, da se ta priča v smislu 3. odstavka §-a 152. kaz. pr. r. ne zasliši.«

Ker se je državni pravdnik temu predlogu protivil, sklenilo je sodišče glede na to, da se faktum radi goljufije od fakta radi komplota prav lahko da ločiti, predlog zagovornika odbiti. Radi tega si je zagovornik pridržal pritožbo ničnosti.

Deželno sodišče je po završeni glavni razpravi Janeza in Martina in Janeza Sk., Franceta P. in Franceta Br. krivimi spoznalo hudodelstva težke telesne poškodbe po §-ih 152. in 155.^d; dalje Simona Br. istega hudodelstva po §-ih 5., 152. in 155.^d in konečno

Janeza in Frančiško Sk. hudodelstva goljufije po §-ih 197., 199.^a kaz. zak. in sicer vse po smislu obtožbe.

Proti tej razsodbi o krivnji je jedino le zagovornik Janeza, Frančiške in Martina Sk. v imenu prvih dveh takoj oglasil pritožbo ničnosti, in sicer v imenu Janeza Sk. le glede obsodbe radi hudodelstva goljufije po §-ih 197. in 199.^a kaz. zak., pozneje pa isto tudi v imenu Martina Sk. zaradi obsodbe po §-ih 152. in 155.^d ibid.

Deželno sodišče je z odlokom z dne 15. marcija 1898, posl. št. $\frac{1961/97}{57. VI.}$ pritožbo ničnosti, kolikor zadeva Martina Sk. na podlogi §-a 1. zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3 drž. zak. ex 1878 v nejavni seji zavrglo kakor zakasnelo.

Zagovornik pa je 1.) vložil pritožbo proti ravnokar omenjenemu odloku v imenu Martina Sk. in 2.) hkrati tudi obrazložil ničnostno pritožbo v imenu vseh treh svojih klientov.

Najvišje kasacijsko sodišče je dne 27. aprila 1898, št. 5780 ničnostno pritožbo Janeza Sk. in Frančiške Sk. v smislu §-a 4., št. 2 zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3 drž. zak. ex 1878 kakor neutemeljeno zavrnilo in pritožbo Martina Sk. proti odloku sodišča ljubljanskega z dne 15. marcija 1898, posl. št. $\frac{1961/97}{57. VI.}$ kakor zakasnelo zavrglo, in to iz sledečih razlogov:

Kar zadeva izpodbijanje sodnega odloka z dne 15. marcija 1898, bilo je isto temeljem navedenega zakona (§ 2) smatrati kot prepozno vloženo in je zavreči, ker je zagovornik pritožbo predložil šele 21. marcija, to je: četrti dan po vročbi, koja se je vršila že dne 17. marcija. Iz istega razloga tudi ni bilo moči ozirati se na izvajanja ničnosti Martina Sk., ki se je ničnostni pritožbi Janeza in Frančiške Sk. pridružil.

Ničnostna pritožba glede izreka o krivdi zaradi hudodelstva goljufije, opirajoča se na točke 3 in 4 §-a 281. kaz. pr. r., je pa neutemeljena. —

Najpoprej nikakor ni misliti, da se je sodeče sodišče v razumevanji zmotilo, ko je izreklo, da se izjava priče Marije Sk. glede hudodelstva, pritožiteljema (Janezu in Mariji Sk.) pripisovanega, namreč hudodelstva goljufije po prizadevanji, koga dobiti, da bi po krivem pričal — zaradi tega hudodelstva pa soprog Marije Sk. ni bil obtožen — ne da ločiti od izjav iste priče glede hudodelstva težke telesne poškodbe, zaradi kojega je bil obtožen pritožitelj Janez Sk. in drugovi, mej temi tudi Martin Sk.

Istinito pa bi bila ničnost v smislu §-a 281. št. 3 z ozirom na § 152. kaz. pr. r. utemeljena takrat, če bi se ob priliki zasliševanja Marije Sk. ne bilo gledalo na to, da se razločujejo dotična vprašanja v tej smeri. Glede tega pa ni moči prezreti, da so se pri izpraševanju le-te priče meje tega pridržka, ki izvira iz dolžnosti, le deloma pričevati, prekoračile; — kajti zapisnik o glavni razpravi kaže, da je Marija Sk., ki se je tekom poizvedeb odrekla pravni dobroti §-a 152. kaz. pr. r., pričevala na glavni razpravi prav tako, kakor v poizvedbenem zapisniku dn. št. 23, koji se je glasom pri isti sestavljenega zapisnika po vsem obsegu celo prečital, akoravno se steza zapisnik dn. št. 23 tudi na vprašanja, ki bi naj dokazala vdeležbo Martina Sk. pri tepeži, iz kojega je nastala težka telesna poškodba.

Očividno pa je, da le-ta pomota o priliki dokazovanja ni imela nobenih neugodnih posledic za obtoženca Janeza in Frančiško Sk., koja glasom izrečne izjave v glavnorazpravnem zapisniku (posl. št. 50) predležečo rzsodbo izpodbijata le zastran njune obsodbe zaradi hudodelstva goljufije; — kajti glasom razlogov rzsodbe pridobilo si je sodišče prepričanje o krivdi Janeza Sk. v tem oziru zgol le oziraje se na lastne izpovedbe imenovanega, na izjave soobtoženega Martina Sk. in istinito tudi na izvestja Marije Sk. proti Martinu Sk. ter sopritožiteljici Frančiški Sk.; — a uvaževalo je sodišče pričevanja Marije Sk. le v toliko, v kolikor je bilo moči razločiti že po silovitem napadu zvršivša se dejanja, ki vsebujejo prizadevanje, pridobiti koga, da bi po krivem pričal o dejanjih, ki govore samo o težki telesni poškodbi Janeza Žg. in ki merijo le na vplivanja pritožiteljev v to svrhu, da bi se oprostil Janez Sk. od obtožbe zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe.

Razun tega je pa Martin Sk. to, za kar bi se prav za prav šlo, da je namreč Janez Sk. dne 5. novembra 1897 ponj prišel, peljat ga k Simonu Br., glasom zapisnika o glavni razpravi sam pripoznal; — in Marija Sk. neposredna priča pri napadu na Janeza Žg. itak bila ni, — ter se rzsodba proti soprogu Martinu Sk. tudi ne opira na to njeno pričevanje, marveč nekaj na njegovo lastno priznanje, na izjave soobtožencev Franceta P. in Franceta Br., ter na izvestja poškodovanega Janeza Žg.

Ničnostno pritožbo je bilo torej zavrniti.

